

TERMÍN: 12.10.2020

xx22807xx
Recenzia A
Katarína Valková
katarina.valkova@mfsr.sk

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Katarína Val'ková**NÁZOV MATERIÁLU: **Rozpočtové dopady zvýšenia minimálnej mzdy**TYP VÝSTUPU*[1]: **Manuál**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR - Inštitút sociálnej politiky**AUTORI/KY: **Štefan Domonkos, Marek Hlaváč;**

SPOLUAUTORI/KY: Ministerstvo financií SR - Inštitút finančnej politiky - Vladimír Peciar - 1 bod; - - ; - - ; - -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **1****PRIPOMIENKY:**

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Str 5. (6)	odporúčam diskutovať prečo nepriame vplyvy nie sú modelované	predpokladám, že časová náročnosť a predpokladané minimálne efekty z literatúry vplyv minimálnej mzdy je komplexný a nepriame vplyvy zohrávajú veľkú úlohu hlavne v dlhšom časovom horizonte a pri	Pripomienka bola akceptovaná. Kapitola 1 (odsek 7) Manuálu bola rozšírená o diskusiu dôvodov prečo sa dokument vo svojej aktuálnej podobe

			<p>väčších skokoch (distribúcia príjmov, agregátny dopyt, spill-over efekty - zmeny v správaní firiem v zamestnanosti, v cenách, produktivite, redukcie nemzdových nákladov, exportoch a pod.)</p>	<p>zameriava takmer výlučne iba na priame vplyvy. Hlavným dôvodom je fakt, že ide o manuál na vypracovanie rozpočtových dopadov v rozsahu požadovanom jednotnou metodikou na posudzovanie rozpočtových vplyvov (bližšie pozri podkapitulu 2.2.2 metodického usmernenia TU).</p> <p>Manuál zároveň uznáva možnú prítomnosť nepriamych vplyvov. V poznámke pod čiarou č. 5 výslovne pripúšťa budúce využitie makroekonomických modelov všeobecnej rovnováhy, príp. mikrosimulačných modelov na odhad týchto nepriamych vplyvov.</p>
2	Str 7 (13) Str 8 (14)	a) doplnila by som príklad Slovinska: mechanizmus sa od 2012 bude určovať podľa	dobry príklad porovnateľnej krajiny, ktorá radikálne zvýšila minimálnu mzdu (v r. 2010) o 23%, bez vplyvu na agreg.	Pripomienka bola akceptovaná. Popis slovinského systému

		<p>minimálnych nákladov na život + 20%</p> <p>b) aj do grafu - podiel min. a priemernej mzdy je jeden z najvyšších v EU</p>	<p>zamestnanosť, publikácie (Vodopivec a kol.) dokumentujú substitúciu viac produktívnejšími zamestnancami a túto interpretujú ako negatívny vplyv na zamestnanosť, žiadna štúdia nezistila negatívny vplyv v agregáte, krajina má nízku nezamestnanosť a dobrý rast HDP, má jednu z najrovnejších mzdových distribúcií a najnižších podielov in-work poverty v EU (ESPN Thematic Report on In-work poverty)</p>	<p>určovania MM, ako aj nedávnej historickej skúsenosti, boli doplnené do Kapitoly 2 (odsek 13). Zároveň bolo Slovinsko doplnené aj do Grafu 1 v Kapitole 2.</p>
3	Str 9 (21)	<p>doplniť čím je súčet zamestnancov vážený - najideálnejšie odprac. hodinami</p>	<p>nie je jasné čím a prečo je súčet vážený - – hodiny/ kal. dni / úväzky? – výkaz obsahuje aj tieto info ak sú dostupné</p>	<p>Pripomienka bola akceptovaná doplnením poznámky pod čiarou č. 18. Uvedené váhy ovplyvňujú výpočty vykonané na dátach zo Štvrťročného zisťovania o cene práce. Toto zisťovanie je rozsiahla výberová vzorka, ktorej súčasťou je aj dopočtový koeficient. Dopočtový koeficient „zohľadňuje nerovnaké pravdepodobnosti objavenia sa jednotky vo výbere“ (Trexima 2020, str. 6). Ide teda o váhy používané za účelom</p>

				získania reprezentatívnych štatistík z výberovej vzorky.
4	Str 9 (22)	<p>a) doplniť do textu že nie je možné z výkazu práce ani MFSR dát priamo zistiť počet zam. pod minimálnou mzdou</p> <p>b) odporúčam jeden podiel zamestnancov poberajúcich minimálnu mzdu nahradiť viacerými, po oblastiach, ktoré vykazujú značné rozdiely (sektory, samospráva vs. štátna správa, pri súkromnom sektore aj regióny a všetko kde vidieť väčšie rozdiely) a okrajové distribúcie (marginal distributions) zohľadniť pri odhade</p>	<p>podiel z Trexima dát je použitý na MFSR – z textu nie je jasné prečo, predpokladám, že TRIXIMA je iba vzorka a MFSR je populácia</p> <p>podielu zam. s minimálnou mzdou sa môžu po sektoroch (regiónoch, a pod.) výrazne líšiť, v závislosti od zamestnanosti oblasti sa tak odhad počtu „postihnutých“ môže značne upresniť</p>	<p>a: Pripomienka bola akceptovaná. Do Manuálu bolo doplnené vysvetlenie (pozri poznámku pod čiarou 19).</p> <p>b: Pripomienka bola čiastočne akceptovaná. V prípade súkromného sektora sa dopady zmeny minimálnej mzdy na mzdové výdavky odvodzujú z dát na individuálnej úrovni, tj. každé pozorovanie zahrnuté do Štvrťročného zisťovania o cene práce analyzujeme samostatne, nie ako súčasť skupín.</p> <p>V prípade verejnej správy dochádza k extrapolácii záverov z výberovej vzorky na odhadovanú celkovú populáciu zamestnancov</p>

				<p>sektora VS poberajúcu minimálnu mzdu, avšak Manuál ráta so samostatným prepočtom pre zamestnancov štátnej správy, samosprávy a oblasť verejného zdravotníctva (pozri bližšie odsek 31 v podkapitole 4.2.1).</p>
5	Str 10 (26)	<p>navrhujem do manuálu zaradiť hlbšiu diskusiu o ďalších nepriamych efektoch s potenciálnym vplyvom na rozpočet VS, ktoré manuál neobsahuje (napr. z dôvodu časovej náročnosti a pod.) a ich dopad je možné odhadnúť prostredníctvom kombinácie mikro- a makro-simulačných modelov:</p> <ul style="list-style-type: none"> - efekty na hrubý a na disponibilný príjem jednotlivcov/domácností - potenciálne zmeny cien (nižší rast reálnych miezd, exporty) - efekty na dávky v hmotnej núdzi a motiváciu dlhodobo nezamestnaných a nižšie kvalifikovaných zamestnať sa - efekty na príjmovú nerovnosť a zmiernenie jej negatívnych dopadov 	<p>Efekty v manuáli nezohľadňujú komplexitu správania jednotlivcov a domácností v ekonomike a celkovú distribúciu zamestnancov, firiem a parametre daňovo-odvodového systému, ako aj správanie firiem a zamestnancov (elasticita ponuky a dopytu zmeny v cenách, produktivite, úspory iných firemných nákladov), a redistribučné aspekty ekonomiky (zmeny v príjmových nerovnostiach, miere absolútnej chudoby).</p>	<p>Pripomienka bola čiastočne akceptovaná. Súčasťou doplnenia odseku 7 v Kapitole 1 je aj kratšie zhrnutie nepriamych vplyvov, ktoré manuál ďalej neanalyzuje. Zároveň boli do textu doplnené ďalšie zmienky o vedeckých publikáciách venujúcich sa práve týmto vplyvom. Medzi doplnené citácie patria napríklad Gindling a Terrell (2004), Lucifora et al. (2005) a rozsiahly prehľad empirickej literatúry od Dube (2019).</p>

				Zmienka o makro- a mikrosimulačných prístupoch je zakomponovaná do poznámky pod čiarou č.5.
6		Odporúčam aspoň v ďalšej verzii manuálu doplniť efekty na distribúciu príjmov v krajine a zmiernenie príjmových nerovností ako aj indikátory chudoby napr. na základe EUROMOD mikrosimulácie alebo v manuáli diskutovať vynechanie týchto efektov.	Zmiernenie negatívnych dopadov príjmových nerovností a ohrozenie chudobou sú dôležité potenciálne efekty zvyšovania minimálnej mzdy. Konkrétne zmeny disponibilného príjmu jednotlivcov a domácností, % domácností, ktoré si prilepšia a ako sa to odzrkadlí na celkovom príjmovom rozdelení a podiele domácností žijúcich pod hranicou chudoby, in-work poverty a pod. Minimálna mzda v SR všeobecne nepokrýva minimálne životné náklady – tj aj pri relatívne rovnom príjmovom rozdelení a nižšom efekte na indikátory relatívnej chudoby to má negatívne efekty na správanie domácností, ktoré súvisí s rozpočtom VS (finančné aktíva, zadlženosť a pod.)	Pripomienka bola akceptovaná. Pre ďalšie detaily pozri odpoveď na pripomienky č. 1 a 5.
7	Str 13 (29)	<p>a) doplniť, že $\check{A}_{t+1,e}^v$ je množina z reprezentatívnej (?) vzorky</p> <p>b) vo výpočte zohľadniť aj pripomienku č. 5</p>	<p>Uľahčí čitateľovi pochopiť, že množina je menšia ako populácia a prečo sa nepoužije priamo.</p> <p>Upresní odhad počtu zamestnancov, ktorých sa zmena dotkne.</p>	a: Pripomienka bola akceptovaná. Veta definujúca $\check{A}_{t+1,e}^v$ v odseku 29 v podkapitole 4.2.1 bola preformulovaná. Zároveň bola definícia $\check{A}_{t+1,e}^v$ ako

hodnoty vypočítanej z reprezentatívnej vzorky uvedená aj v zozname matematických znakov a skratiek na str. 4.

b: Pripomienka bola čiastočne akceptovaná:

Pripomienka smeruje k zapracovaniu

Pripomienky 4b do prepočtov.

Vo výpočte dopadov na súkromný sektor a na daňové príjmy od súkromného sektora vyhodnocujeme zmeny v príjmoch, odvodoch a daniach na úrovni konkrétnych osôb zahrnutých do výberového zisťovania ISCP.

V uvedenom kontexte by bolo neúčelné prejsť na pohľad cez podiely a priemery pre rôzne skupiny. V prípade zmien výdavkov sektora verejnej správy na mzdy okolo

				<p>minimálnej mzdy (doplatky a pod.) zohľadňujeme podiely a priemery rôznych skupín, a podobne ako je navrhnuté v pripomienke 4b, manuál navrhuje realizovať výpočet týchto dopadov zvlášť pre štátnu správu a zvlášť pre samosprávu (S.1313).</p>
8	Str 16 (39)	<p>Upraviť predpoklad o podiel zamestnávateľov, ktorý vykazujú nulový zisk (aj na str 10 (26) upraviť predpokladaný negatívny vplyv - ak by sa zmena týkala napr. iba zamestnávateľov s nulovým ziskom dopad môže byť aj neutrálny)</p>	<p>U firiem s nulovým vykazovaným ziskom nepovedie zvýšenie minimálnej mzdy k zmene</p>	<p>Pripomienka bola akceptovaná. Do výpočtu poklesu daňových príjmov od zamestnávateľov podľa vzťahu (4) a (5) sa zaviedol parameter ϵ, ktorý predstavuje podiel firiem s nulovým (alebo negatívnym) ziskom pred zdanením na celkovej zamestnanosti v súkromnom sektore. Pokles DPPO sa potom vynásobí $1-\epsilon$, čím berieme do úvahy, že niektorí zamestnávatelia už teraz platia nulovú daň.</p>

9		Všeobecne odporúčam upraviť a zjednodušiť popis výpočtu vplyvov (popis vzorcov a premenných) a odôvodniť zvolenú stratégiu.	Niekedy bolo ťažké porozumieť zápisu, jeho uskutočneniu na reálnych údajoch a dôvod postupu a použitých údajov (napr. použitie TREXIMA údajov obsahuje detailnejšie info ako napr. EU-SILC a pod.)	Pripomienka bola akceptovaná. Do manuálu bol doplnený zoznam matematických znakov a skratiek (str. 4). Zároveň boli niektoré zápisy upravené s cieľom sprehľadniť ich. Uvedené sa týka zápisov (1) až (6) a (8).
10				

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Manuál som si s radosťou prečítala. Obsahuje dôslednú aproximáciu priamych vplyvov, zaoberá sa aj okrajovými problémami pri odhadovaní týchto vplyvov a zohľadňuje aj potenciálne vylepšenia do budúcnosti.

Pozitívne hodnotím zhrnutie literatúry a hlavne to že manuál obsahuje empiricky dobre podložený kanál cez spotrebu.

Súhlasím s použitými predpokladmi. Sklon k spotrebe nízkopříjmových domácností môže byť 1 vzhľadom na to, že minimálna mzda nepokrýva minimálne životné náklady v SR. Takisto súhlasím s predpokladom nulového vplyvu na zamestnanosť, predpokladám skôr negatívny efekt na niektoré skupiny (nižšie kvalifikovaný a mladí), ktorý by bol vyrovnaný u vyššie produktívnych zamestnancov a v dlhšej dobe. V budúcnosti by sa tieto predpoklady dali testovať.

Manuál po aktualizácii diskutuje aj nepriame efekty, ktoré majú dopad na rozpočet verejnej správy skôr v dlhšej dobe a necháva priestor na ich meranie v budúcnosti.

Aktualizovaná verzia obsahuje v dostatočnej miere a kvalite zapracované pripomienky.

---

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.